

Spýttið avdúkar nikotinið á vinnustöðum

Tað er nóg mikið at kanna spýttið hjá einum umvegis roykjarara fyrri at fáa at vita, hvussu roykfylt vinnuumhvørvið er.

Tað visir ein kanning, sum Tobaksbolaget og Arbetarskyddsstyrelsen í Svøríki í felag hava gjørt.

Kanningarnar vistu eitt neyvt samband millum roykmongdina í einum rúmi og nikotinið í blóði, landi og spýtti.

Mongdin av nikotini í líkamsvætni er ein góður markvørður, ið kann siga ein heilan hóp um, hvat ið er til av øðrum eitrandi evnum, sigur Margreta Curvall, ið er leiðari av kanningunum.

Við kanningunum varð eitt tól brúkt, ein so kallaður sigarettroykjari, sum fylti rúmið við royki.

Upp til tjúgu sigarettir til 5×5 metra rúm. Í hesum roykrúmi vóru royndar-persónarnir í mesta lagi í fýra timar. Teir vóru ikki roykjarar. Royndarleiddarin sigur, at teir kendu seg heilt vánaligar, tá ið teir komu út.

Undan og aftan á royndina vórðu kanningar gjørdar av spýtti, blóði og landi. Somu royndir vórðu gjørdar tveir timar seinri.

Nikotinmongdinn í «gasskamarinum» mettist á ein serligan japanskan hátt. Tað vóru tí mogleikar fyrri at samanbera roykmongdina í einum akfari, einum fundarhøli ella í eini matarøhell. Men máldi millum 20 og 200 mikrogramm av nikotini fyrri kubekmeturin, eitt roykfylt ak-

far hevur okkurt um niti mikrogram. Kanningar visa, at gamal tubbaksroykur er torførari at fáa niður í lunguni. Smáøgnini loypa saman og seta seg á gardinur og í klæðir. Kolmonooxídmongdin var nóg so høg. Teir kannaðu persónarnir høvdu tí hækkan av kolmonooxídi og hæmoglobini í blóðinum.

Tað vissasta mátið av nikotini í einum rúmi fæst við at kanna spýttið. Tann óbeinleiðis roykjarin hevur her eina mongd, sum ikki er brotin niður í kroppinum. Trupulleikin er tann, at kanningarnar mugu gerast beinanvegin. Nikotin/kotinin mongdin í blóðinum visti seg at vera óvæntað lág.

Óbeinleiðis royking elvdi til krabbamein hjá eini kvinnu. — Tað er ein arbeiðsskaði sambært dómi

Umvegis royking drepur

Gun Palm arbeiði á eini teknistovu í Arendalskipasmiðjuni í Gøteborg. Hon roykti ikki, men sat í 13 ár í sama rúmi sum 13

roykjarar. Hon fekk fyrri nøkrum árum síðani lungnakrabbamein av tí serkenni, ið bert roykjarar fáa. Hon andaðist fyrri trimum árum síðani fimti fimm ára gomul.

Forsakringskassan í Gøteborg sýtti fyrri at eftirlíka sær áheitan um trygging fyrri arbeiðsskaða. Tá ið sakin varð skotin inn fyrri Forsakringsrätten, komu teir til ta niðurstøðu, at tað var tann óbeinleiðis roykingin, ið var atvoldin til sjúkuna, og tað mátti bólkast

sum arbeiðsskaði.

Riksforsakringsverket skeyt domin inn fyrri Forsakringsoverdomstolen. Samstundis boðu teir um eina útgreining frá Statens miljø-medicinska laboratorium.

Henda útgreining styrkti ta áskoðan, at her var talan um ein arbeiðsskaða.

Tað at Riksforsakringsverket ikki tók aftur málið, verður í dag greinað við tí, at tað var umráðandi at koma við einum fyrirmyndarligum dómi.

Vit prenta her nøkur brot úr svenska blaðnum »Dagens Nyheter« frá 29. november í ár. Tey snúgva seg um ein dóm í Svøríki, viðvikjandi umvegis royking á arbeiðsplássi.

Krabbamein er arbeiðsskaði

Nú veit tryggingin, hvat umvegis royking er.

Nú veit ikki-roykjarin, at hann hevur rætt til at arbeiða í roykleysum umhvøvi.

Nú knógvar arbeiðseftirlitið undir arbeiðsbyrðu av komnum og komandi klagum.

Hetta eru nakrar avleiðingar av dóminum, ið tryggingaryvirrætturin feldi í sakarmálinum um Gun Palm. Lungnakrabb-in, ið hon læt liv av, er at meta sum arbeiðsskapi.

Á tryggingarverkinum tóku teir beinanvegin avleiðingar av dóminum. Allir tryggingarstovnar í landinum verða nú gjørdir kunnigir við dómin.

Tryggingarstovnarnir fara helst at laga seg eftir dóminum. Líkandi sakir verða nú mettar sum arbeiðsskaði. Tær sakir, ið hava biðað eftir hesum dómi, fara ikki í rættin

sum sakarmál.

Á rikistryggingarstovnum halda teir, at dómurin fær sin størsta tyding á tí fyrirbyrgjandi økinum.

— Tann, ið hevur rúm saman við einum roykjarara, hevur nú onga orsök til at tola umvegis royking, sigur Katrina Ljung-holm. Tað átti dómurin at verið eitt klárt progvi fyrri.

Á arbeiðseftirlitinum hava teir somu avgjördu fatan.

— Tað ræður um at koma til rættis við teimum vansom, ið standast av royking, sigur generaldirektur-in Gunnar Danielsson.

Trupulleikin er, at her snýr tað seg um arbeiðsfelagar, ið geva hvørjum øðrum toyggið. Vit skulu nú kanna dómin nærri, og síðani taka støðu til, um vit skulu seta onnur tiltøk í verk.

Á arbeiðseftirlitinum

búgva teir seg nú til at taka imóti eini stormfloð av klagum og krøvum um tiltøk.

— Eg vænti, at trýst frá arbeiðsplássum koma at økjast munandi, sigur Magnus Rehnbinder, distriktchefur í Stockholm.

Nú verða ítøkiligar atgerðir kravdar av okkum.

Ein fyrispurningur til tey samskipaðu mótstöðufólkini av tubbaki bera á sama borðið.

— Henda sakin fær alstóran tyding fyrri tann áhaldandi bardaga imóti royking, sigur Paul Nordgren á socialstyrelsen.

Tað sama søgdu teir fegnu menninir í felagnum Visir. Dómurin um, at umvegis royking kann geva arbeiðsskaða, kann nýtast sum jarnbrot móti royking á arbeiðsplássum.

Doyði av annan mans royki

Umvegis royking kann elva til lungnakrabbamein, og er hon at meta sum ein arbeiðsskaði.

Nú um dagarnar fall dómur í tryggingaryvirdómstólinum í Svitjóð í eini sök, ið arvingarnir rhjá Gun Palm høvdu lagt imóti tryggingini. Gun Palm roykti ikki. Hon arbeiði í 13 ár í sama rúmi saman við fleiri roykjarum. Hennara roykjandi arbeiðsfelagar góvu henni tað meinið, hon seinri doyði av.

Dómurin fær mikilsverdar avleiðingar. Ikki bert fyrri tryggingina. Úti á virkjum verður roknað við, at eingin ikki-roykjari kann noyðast til at sita í sama arbeiðsrúmi sum ein roykjari.

Arbeiðseftirlitið knógvar undir eini ørgrynnu av klagum, sum teir longu hava fingið.

Dómurin fall samstundis, sum ein nýggj kanning visir, at man kann lesa sær til roykmongdina í einum rúmi við at kanna nikotinið í spýttinum hjá ikki-roykjarara. Eitrið hava tey nomið vð umvegis royking.